

Lodovico Guicciardini, *Beschrijving van de hele Nederlanden, ook genoemd Nederduitsland, Nederlandstalige uitgave uit 1612*

P 131 - 135

Beschrijving van de heerlijkheid Mechelen

P 131

Aangaande het fundament van de oorsprong van Mechelen vind ik geen betrouwbare informatie, noch in de oude, noch in de jonge geschiedenis, hoewel er genoeg fabels zijn. Ik weet ook niet of deze stad ooit een andere naam heeft gehad dan deze.

Bijvoegsel

[Abraham Ortelius vertelt in zijn *Itinerario* dat bij de kapel van Sint-Reybold, halfweg tussen Antwerpen en Brussel, enkele huizen stonden. Reizigers konden daar uitspannen bij een waard, Michiel genaamd, in het Brabants Machiel. Omdat deze waard zo vermaard was, heeft de plaats tenslotte de naam van de waard behouden.]

Nochtans is het een zeer oude stad, en één van de voornaamste van het land: zeer goed gelegen omwille van de lucht en allerlei andere menselijke voordelen. Midden door de stad stroomt de rivier de Dijle. Ze is van zichzelf al groot, maar zwelt ook aan door het zeegetijde dat tot hier komt van wel een mijl verderop. Zo wordt de rivier gesplitst in vele armen of vlieten, en daarom zijn er oneindig veel bruggen in de hele stad, en vormt de rivier vele eilandjes en afscheidingen tussen kerken en huizen. Het is allemaal heel gerieflijk en mooi. Hierdoor is er een meningsverschil ontstaan of het water met de vele vlieten en verschillende loopjes aangepast is aan de stad, of dat de stad van in het begin werd ingericht en gebouwd naar de ligging van de waterlopen. Ten slotte wordt men zich er wel van bewust dat het knappe en vernuftige menselijke verstand en wonderlijke bouwkundige kunstwerken, de natuur haast overtreffen, en de Mechelaars op uitnemende wijze hebben gediend. Deze stad ligt bijna in het hart van Brabant, tussen Leuven, Brussel en Antwerpen, bijna even ver van elk verwijderd, zoals een driehoek van vier mijl breed. Maar het is een heerlijkheid en gebied op zichzelf. Het is zo dat veel vrouwen uit Mechelen vertrekken tegen de tijd dat ze moeten bevallen en vervolgens in Brabant het kinderbed houden. Zo kunnen hun kinderen de voordelige privileges van Brabant genieten.

L. Guicciardini, *Beschrijving van de Nederlanden*, Nederlandstalige uitgave, 1612
Beschrijving van Mechelen, p. 131-135

Mechelen is een levendige en een sterke stad, vooral omdat men ze voor een groot deel kan laten overstromen. Er zijn zeven parochies met aanzienlijke en kostbare kerken. De hoofdkerk of kathedraal heet Sint-Rombouts en is een bijzonder mooi gebouw, met een wonderlijke en zeer hoge toren (hoewel nog niet voltooid), van waarop men veel omliggende steden en landschappen kan zien en overschouwen. Ook zijn er veel conventen en kloosters van bijna alle ordes. Het minderbroedersklooster wordt beschouwd als het mooiste en meest volmaakte van al deze landen omwille van de bouwstijl en de omvang van het gebouw.

P 132

Zo ook bevindt zich hier het Sint-Claraklooster, groter en mooier dan elk ander klooster van dezelfde orde. Bovendien is hier ook het convent van Pitzemburg, dat toebehoort aan de edele orde van Duitse heren en ridders, van wie wij de beschrijving hier voorgesteld hebben. In Mechelen zijn er veel mooie paleizen en bijzondere huizen met grote hoven.

Catastrofe door blikseminslag

In het 1546 is hier een grote ramp gebeurd waarbij een deel van de stad erg geschonden en beschadigd werd. Tegenwoordig is dat weer helemaal hersteld en op vele plaatsen verbeterd. Deze ramp gebeurde op 7 augustus, toen tijdens een zwaar onweer de bliksem uit de lucht viel en insloeg op een toren bij de Zandpoort. Daar lagen op dat moment meer dan tweeduizend tonnen met buskruit opgeslagen. Door de inslag werden de muren tot aan de grond omgeblazen. Er bleef geen spoor van over, alsof er daar nooit een toren of een ander gebouw had gestaan. Meer zelfs, de brede en diepe stadsgracht van meer dan zeshonderd schreden lang werd door de hitte zo droog dat de vissen heet en gebraden in het rond werden geslingerd tot in de verre omtrek. Door deze inslag werden ook de stadsmuren, de hele voorstad en oneindig veel andere omstaande huizen omver geblazen en vernield. In een omtrek van meer dan driehonderd schreden bleef er niets overeind. En dit was nog niet alles. Ook de stenen die met geweld door de lucht vlogen, brachten zoveel schade en verwoesting aan, zoals tijdens een krachtig noodweer, dat wie het niet te geloven is voor wie het niet zelf heeft gezien. Onmiddellijk na deze ramp ben ik in Mechelen geweest en ik heb daar zulke verwoesting en bijzonderheden gezien, dat ik verbaasd en verwonderd was, want bij elke stap werden mij zo veel zaken gewezen,

L. Guicciardini, *Beschrijving van de Nederlanden*, Nederlandstalige uitgave, 1612
Beschrijving van Mechelen, p. 131-135

veroorzaakt door deze ramp, dat het haast onmogelijk leek te zijn. Men zei dat er zeker meer dan tweehonderd doden waren en meer dan zeshonderd gekwetsten. De geweldige klap en het geluid waren zo groot dat men het tot in Antwerpen en Brussel hoorde en voelde als een aardbeving. En de inwoners van Mechelen dachten een hele tijd dat het einde der tijden was aangebroken, en dat de wereld verging. Er werd onder andere een man gevonden die half begraven lag in een ingestorte kelder. Hij had daar drie dagen vastgezeten zonder eten of drinken. Toen hij bevrijd werd en het volk zag, vroeg hij snel met grote verbazing of de hemel neergevallen was.

Ambachten

In deze stad zijn er zeventien ambachten, die in de raad vergaderen als er iets te bespreken is. Aan deze zeventien zijn er nog veel andere ondergeschikt. De zes voornaamste ambachten zijn die van de bakkers, vissers, ververs, huidevetters, brouwers en slagers. Zij genieten zoveel waardigheid en achting dat uit elk van deze ambachten een schepen wordt verkozen. Zo heeft de opperste magistraat zes schepenen uit de adelstand en zes uit de ambachten. Maar boven al deze ambachten is het genoemde ambacht van de huidevetters het grootste en het gewichtigste. Het omvat bijna een kwart van de stedelijke bevolking, en zij hebben een groot deel van de stad voor zich alleen met watervlieten, huizen, grachten en gereedschappen bij de hand. Daarbij horen ook alle zaken die noodzakelijk zijn voor hun arbeid en de bereiding. Zij genieten veel privileges en vrijheden, en ze mogen op alle wilde dieren jagen, net zoals de heren en de edellieden.

In Mechelen wordt onder andere veel wollen laken gemaakt, het beste en het fijnste van al deze landen. Vroeger maakte men dit hier met zoveel mensen dat er zowel binnen als buiten de stad meer dan 3200 ateliers waren van wevers, volders en wolbewerkers. Hierdoor werd dit ambacht zo hovaardig en moedwillig dat het de wapens opnam tegen de stad en het tot een gevecht kwam. Het ambacht werd overwonnen en verloor veel van zijn leden. Hierdoor werd hun hoogmoed de kop ingedrukt. Ze verloren veel privileges, vrijheden en aanzien. Vanaf dat moment daalde het aantal leden en de waardering ervoor, maar het is tegenwoordig nog steeds groot en het voornaamste ambacht. Ook wordt hier veel goed en uitstekend linnen laken bereid, en allerlei zeer mooie geverfde stoffen.

In deze stad worden veel kanonnen in brons gegoten. Nergens anders ter wereld is men er zo behendig en uitmuntend in als hier. Verder worden ook klokken en ander

L. Guicciardini, *Beschrijving van de Nederlanden*, Nederlandstalige uitgave, 1612
Beschrijving van Mechelen, p. 131-135

bijzonder metaalwerk gegoten. Men bouwt er ook schepen van allerlei type en omvang.

Te Mechelen wordt het groot geschut en de munitie van de landvorsten bewaard in een zeer groot en omvangrijk tuighuis dat speciaal daarvoor werd gebouwd, genoemd het munitiehuis. Daar bevindt zich een enorme hoeveelheid geschut en kanonnen in allerlei maten, van koper, brons en ijzer; en ook verbazingwekkend veel ander krijgstuig, schepen, ponten (platte schuiten), wagens en munitie. Hier wordt ook veel volk tewerkgesteld. Dit arsenaal staat nu onder de bewaking en het bestuur van Remigius van Halut, een eerlijk en hooggeacht man.

Voorname Mechelaars

Mechelen is de geboorteplaats van de vermaarde schrijvers Johannes Pupperus Gocchianus¹ en Johannes ab Arundine²; alsook van Nicasius van Voerden³, die op de leeftijd van drie jaar blind werd en toch zo'n grote geleerdheid vergaarde (zoals Trithemius vertelt) dat hij doctor in beide rechten is geworden, en in de hogescholen van Leuven en van Keulen openbare lessen heeft gegeven.

P 133

Hij heeft ook enkele werken geschreven die nog tot op de dag van vandaag gedrukt worden. Hij mag wel als een mirakel van de natuur beschouwd worden. Hij stierf in het jaar 1492.

In deze stad werd ook Christophorus Longolius⁴ geboren, een zeer vermaard man in heel Europa omwille van zijn grote geleerdheid en talent. Niet alleen de gewone mensen beschouwen hem als zeer bewonderenswaardig en belangrijk, maar ook verschillende landvorsten. Die boden hem eerlijke voorzieningen aan, die hij niet aannam. Hij ontving alleen ooit iets van de Florentijnen, die hij een tijdlang diende. Hij schreef vele goede werken en is in Padua gestorven in het jaar 1522. Erasmus van Rotterdam schrijft in een brief aan Damiaan van Goes⁵ dat deze Longolius duidelijk een Hollander was, geboren in Schoonhoven. Nochtans schrijft Longolius zelf wel duidelijk dat Mechelen zijn vaderland is. Dat zegt hij in een toespraak die gedrukt

---

¹ Johan Pupper van Gogh.

² Johan van Riet.

³ Nicaise Vervoort

⁴ Christophe de Longueil.

⁵ Damião de Góis.

L. Guicciardini, *Beschrijving van de Nederlanden*, Nederlandstalige uitgave, 1612
Beschrijving van Mechelen, p. 131-135

werd samen met zijn andere werken en die in het bezit is van de raad van Mechelen. Op die grond is hij meer geloofwaardig dan anderen, vooral omdat men vaak ziet hoe sterk de eigenzinnigheid en menselijke gedragingen ook bij belangrijke mannen gevonden worden.

Nu tegenwoordig mag Mechelen Rembert Dodoneus⁶ onder zijn vermaarde mannen rekenen, een uitstekend medicijnmeester en groot wiskundige, die veel geleerde en intellectuele werken geschreven heeft. En Philibert de Bruxelles, de zeer eerbiedwaardige zoon van ridder Rodolf⁷. Die laatste was bekleed met veel ontzag en eretitels en deugden, waarvan zijn zoon ook heeft geërfd, evenals van zijn bezittingen en landerijen. Want Philibert is heer van Grandrein en van Heysbrouck, raadsheer van de Raad van State en van de Geheime Raad, ridder en geleerd edelman, en een groot redenaar⁸.

Verder ook Jacob Wasteel, raadsheer van de Grote Raad van Mechelen, een zeer geleerd en geëerd man. En nog veel meer andere geleerde, bekwame mannen en geestelijken, die wij hier niet noemen omdat we beknopt willen blijven.

In de stad Mechelen is er even veel adel als in elke andere stad van de hele provincie. De Mechelaars zijn over het algemeen zeer beleefd en vriendelijk, en hebben dit overgehouden aan de tijd toen het Hof hier lange tijd verbleef. Ja, ze hebben naast hun eigen aard een zekere minzaamheid en hoffelijkheid. Ook de vrouwen zijn er wondermooi en eerlijk.

Voorkeur van de landvorst

In de tijd van Filips van Spanje en zijn zoon Karel, de latere keizer, was het hof meestal in Mechelen gevestigd. Zij zijn dan ook opgevoed in deze stad tijdens hun kindertijd. Daarna heeft keizer Karel deze stad geschonken aan zijn tante Margaretha⁹, regentes der Nederlanden. De stad was haar levenslange eigendom. Zij is hier blijven wonen en is uiteindelijk in 1530 hier gestorven.

Mechelen heeft onder veel andere twee zeer goede privileges gekregen van de landvorst. Ten eerste zijn burgers in het hele land vrij van elke tol die her en der gevorderd wordt op koopwaar en andere goederen. Ten tweede zijn hun roerende

---

⁶ Rembert Dodoens.

⁷ Raoul de Bruxelles.

⁸ Philibert de Bruxelles hield de officiële rede op de vergadering van de Staten-Generaal bij de abdicatie van Karel V.

⁹ Margaretha van Oostenrijk.

L. Guicciardini, *Beschrijving van de Nederlanden*, Nederlandstalige uitgave, 1612
Beschrijving van Mechelen, p. 131-135

goederen, zowel in Brabant als elders in Nederland, vrij van belastingen en schattingen die anderen wel aan de landvorsten moeten betalen op hun goederen. Deze privileges hebben zij gekregen van Karel van Charolais¹⁰, de laatste hertog van Bourgondië en heer over deze gebieden, als erkenning van de trouwe dienst die de Mechelaars hem persoonlijk hebben bewezen in de oorlog, met grote toewijding en dapperheid. Hiervoor beminde en vertrouwde hij de Mechelaars zeer.

Bestuur

Het bestuur van deze heerlijkheid bestaat uit twee leden: de magistraat en het openbaar bestuur.

Bijvoegsel

[De stad Mechelen werd beproefd door de smarten van de oorlog tijdens de troebelen. De prins van Oranje hadde stad ingenomen nadat hij bij Duisburg de Rijn was overgestoken en Leuven verkregen hadvolgens afspraak. Daarna vertrok hij weer uit de stad om zijn broer graaf Lodewijk in Bergen te bevrijden van de belegering door de hertog van Alva. De hertog van Alva nam de stad Bergen had in en stuurde als wraak zijn volk naar Mechelen. Hij werd met vlaggengezwai ontvangen door enkelen van de meest vooraanstaande burgers en de geestelijken, onder wie ook de bisschop van Ieper. Maar op 2 oktober 1572 werd de stad van alle kanten tegelijk door krijgsvolk aangevallen, en zo verschrikkelijk geplunderd als maar zelden gezien is. Ze maakten alles buit, van goud, zilver, geld, kleding en juwelen tot tafels, banken, stoelen en andere voorwerpen. Het was een schouwspel van uiterste baldadigheid waarbij geroofd, vermoord en verkracht werd zonder enig respect voor de mensen.

In het jaar 1579 keerde Mechelen zich tegen de Staten en sloot zich aan bij de prins van Parma¹¹. De heer van Bours¹² was op dat moment gouverneur van de stad en koos de kant van de Malcontenten. De protestanten trokken weg. Maar op 9 april 1580¹³ vielen Olivier van den Tympel, de gouverneur van Brussel, en kolonel Jan Norreys Mechelen aan. De aanval lukte goed, ondanks het verzet van de burgers en een deel van de monniken. Zodra de stad was overmeesterd, begon men te plunderen. Nochtans was er op voorhand onderhandeld met de Engelsen, die het grootst in aantal waren, en plunderingen waren afgekocht met enkele maanden soldij.

---

¹⁰ Karel de Stoute.

¹¹ Alexander Farnese.

¹² Pontus van Noyelles.

¹³ De Engelse Furie.

L. Guicciardini, *Beschrijving van de Nederlanden*, Nederlandstalige uitgave, 1612
Beschrijving van Mechelen, p. 131-135

De stad werd met een garnizoen bezet en de heer van Famars¹⁴ werd als gouverneur aangesteld. Door het beleg van Antwerpen door de prins van Parma viel de aanvoer naar Mechelen weg, waardoor er daar opnieuw hongersnood uitbrak. Zolang Parma Antwerpen van verre belegerde, bleef de scheepvaart nog een hele tijd mogelijk.

P 134

Maar terwijl hij oprukte nam hij veel omliggende schansen in en overmeesterde ook het oorlogsschip dat op de stroom lag om de doorvaart te vrijwaren. Zo vielen ook de proviandschepen die Antwerpen naar Mechelen had gezonden in zijn handen, zodat het de inwoners van Mechelen aan allerlei dingen ontbrak. Daarom vonden zij het raadzaam om gevolmachtigden uit te sturen naar het leger van de markies van Renty om een overeenkomst op te stellen die de stad zou overgeven aan het bewind van Parma. Dit werd snel door Parma zelf bevestigd en ondertekend op 13 juli 1585, en op deze manier werd de stad aan hem overgeleverd.

Mechelen heeft waardevolle privileges en onderhield deze ook. Zo kwamen de Mechelaars in het jaar 1561 naar het feest van de Rederijkers in Antwerpen met het geweer en het zwaard in de zij, , in tegenstelling tot de oude gewoonten tijdens dergelijke feesten.

Vroeger trok Mechelen veel liefhebbers van de schilderkunst aan, in die mate dat op een gegeven moment er 150 winkels van schilderijen waren. Deze stad had ook een maagd in haar wapenschild, net zoals de stad Gent, en stenen pinnen op haar muren als teken dat ze nooit overwonnen was.]

In deze stad zetelt de Grote Raad, opgericht door de voornoemde hertog Karel van Bourgondië¹⁵ in het jaar 1473. Ze telde vijfendertig leden: hemzelf, zijn kanselier, twee presidenten, vier ridders¹⁶, zes rekestmeesters, acht geestelijke raadsheren, en twaalf doctors en licentiaten die geen geestelijken zijn. Deze Raad volgde het Hof en de persoon van de landvorst, en tijdens diens afwezigheid was de kanselier de stadhouder. Deze Grote Raad is de magistraat waar het grootste deel van de Nederlanden in beroep gaat.

---

¹⁴ Charles de Levin.

¹⁵ Karel de Stoute.

¹⁶ Edelen.

L. Guicciardini, *Beschrijving van de Nederlanden*, Nederlandstalige uitgave, 1612
Beschrijving van Mechelen, p. 131-135

In 1503 heeft koning Filips¹⁷ deze Raad (her)ingesteld en bevestigd. Hij moest zich immers, door de erfenis van zijn echtgenote Johanna, bekommeren om het koninkrijk Spanje en veel andere provincies over zee. Maar de functies, het aantal en de autoriteit van de Raad en de raadsheren was wat veranderd. Ze telt nu één president, zestien raadsheren, twee griffiers, acht secretarissen en andere minder vooraanstaande officieren. Deze Grote Raad is de beroepsinstantie voor de hele heerlijkheid Mechelen, heel Vlaanderen, Artois, Holland, Middelburg in Zeeland, Namen en Luxemburg, Valenciennes en andere kleinere steden gelegen op de grens van Vlaanderen en Henegouwen. Die laatste heten de 'twiststeden' omdat er tussen de Vlamingen en de Henegouwers onenigheid en geschil is over de jurisdictie van dit landsdeel. Ook de West-Friezen en de heerlijkheid van Utrecht hebben onlangs de Grote Raad als hoogste rechtbank erkend in burgerzaken; maar dit gebeurt als revisie van de uitspraken met dezelfde geschreven teksten en akten waarmee de eerste rechters uitspraak gedaan hebben.

Ook de zaken van de ridders van het Gulden Vlies komen in eerste instantie bij deze Raad voor. De vonnissen van deze Grote Raad zijn definitief en zonder mogelijkheid tot beroep, zowel voor burgerzaken als criminele zaken. Er is enkel herziening mogelijk op de manier en in de vorm zoals aangetoond in de algemene beschrijving. Buitenlanders en vreemdelingen kunnen voor de Grote Raad pleiten en teksten opstellen in het Franse, omdat deze taal meer gekend is dan het Vlaams of het Nederduits. Dit is zonder twijfel een waardevolle en eerbare ordonnantie en beslissing.

Tegenwoordig is de president meester Jan van Bergen¹⁸, ridder en heer van Waterdijk. De raadsheren zijn (en voor degeloofwaardigheid gebruik ik de beschrijving van de Kanselarij van Brabant): Remi Dreulx¹⁹, deken van Sint-Jacobs te Brugge; Antoine Contault, kanunnik van Onze-Vrouw²⁰ in Atrecht; François Craneveld, Jan van Masuni, Jan Colins, Jacob Wasteel, Antoine de Meulenaere, Jean aux Truyes, Lieven Everaerts, Christiaan de Waard, Charles du Mont Saint-Eloy, Joris Rataller, Willem van Pamele, Jan van Blasere, advocaat-fiscaal Jan Lieven de Biese en procureur-generaal François Verleysen.

---

¹⁷ Filips de Schone.

¹⁸ Jean de Glymes de Berghes.

¹⁹ Druittius.

²⁰ Notre-Dame-et-Saint-Vaast.

L. Guicciardini, *Beschrijving van de Nederlanden*, Nederlandstalige uitgave, 1612
Beschrijving van Mechelen, p. 131-135

Begijnhof

Tegen de stad, naast de Sint-Katelijnepoort, nabij de baan naar Antwerpen, bevindt zich een waardig en prachtig begijnhof. Het ziet eruit als een kasteel omgeven door muren, heel groot en breed. Hierin staat een mooie kerk gewijd aan Sint-Alexis, patroon van de orde, en zeer veel huisjes en andere mooie woningen. In dit klooster wonen soms meer dan 1500, soms meer dan 1600 ingezworen begijnen. Ze onderhouden er hun geloof en de plechtigheden waardig, met eervolle godsdienstoefeningen en door het goede voorbeeld te geven, onder de leiding en het bewind van vier begijnen die daartoe werden verkozen. Ze mogen allemaal samen komen en gaan om hun zaken te regelen, ja, ze zijn vrij om naar buiten te gaan, handel te drijven, en ook te huwen en te trouwen als ze dat willen. Zo kunnen ze vrij en zonder achterdocht uittreden, als ze spijt krijgen van hun eerste keuze of als hun ouders en vrienden hen elders plaatsen.

Bijvoegsel

[Dit mooie begijnhof is volledig afgebroken ten tijden van de binnenlandse oorlogen, omdat het te dicht bij de stad stond].

De vrijheid van Mechelen

Mechelen heeft in een ver verleden toebehoord aan het doorluchtige huis Berthout, maar bij gebrek aan wettige erfgenamen van deze familie, is het tenslotte na veel bezetting en oorlogen deels in handen gekomen van de bisschop van Luik, deels in handen van de hertog van Gelre.

P 135

Deze hield de stad een tijd, maar in het jaar 1333 (volgens de Meyer) verkocht hij zijn eigendom met alles wat er bij hoorde, rechtspraak en grondgebied. Hij gaf het door aan Lodewijk van Nevers, graaf van Vlaanderen. Hierdoor ontstonden weer veel twisten en oorlogen. De voornoemde graaf Lodewijk, wou dit gebied immers niet als leen erkennen van de hertog van Brabant, zoals dat – zo zei men –voordien soms toch het geval was geweest bij andere vorsten. Na veel twisten en onenigheid, werd uiteindelijk een huwelijk overeengekomen tussen Lodewijk van Male, de oudste zoon van de voornoemde graaf van Vlaanderen, en Margaretha, de tweede dochter van hertog Jan de derde van Brabant.

L. Guicciardini, *Beschrijving van de Nederlanden*, Nederlandstalige uitgave, 1612
Beschrijving van Mechelen, p. 131-135

De oorlogen hielden niet meteen op, maar door dit huwelijk werden de Staten van Brabant met de Staten van Vlaanderen vreedzaam verenigd. Dat hebben we ook in de beschrijving van Brabant in het bijzonder uitgelegd. Maar nadien heeft hertog Filips de Goede, de vader van de voornoemde Karel²¹, Mechelen afgescheiden. Hij wilde dat het een volledige heerlijkheid op zichzelf zou zijn, zoals het tot op de dag van vandaag nog is, met een opmerkelijke en voortreffelijke heerschappij en gebied.

Bijvoegsel

[De vrijheid en de jurisdictie van de stad Mechelen strekken niet verder dan de stad en de vrijheid van Mechelen zelf. Met name: de voornoemde stad met de vijf dorpen en hun gehuchten (Hever, Muizen, Hombeek, Leest en Heffen), met de buitengoederen Nekkerspoel en Nieuwland, en met alle andere gebieden die al toebehoren aan het schependom van Mechelen, samen met alles wat erbij hoort. Ook het dorp Heist met alles wat er bij hoort valt ook onder het bestuur van voornoemde stad. Heist kent dezelfde costumen²² als de stad, maar het valt niet rechtstreeks onder het voornoemde schependom. Het heeft immers zelf een schout en zeven schepenen, die tot het voornoemde schependom van Mechelen behoren wat betreft uitspraken of beroep.

De inwoners van Heist dragen ook bij aan de stad met al hun belastingen, zo blijkt door vastgelegd akkoord, en door een vrijwillige schulderkenning. Dit werd tussen hen vastgelegd op 10 maart 1552. Maar zij betalen geen accijnzen.

Wij maken hier een duidelijk onderscheid tussen de stad, de vrijheid en de rechtspraak van Mechelen, en het land van Mechelen, dat met de voornoemde stad niets gemeen heeft. Dat behoort immers tot Brabant en heeft zijn eigen officieren. Onder andere een stadhouder van het leen met de volgende dorpen: Rijmenam en Bonheiden, Keerbergen, Putte, Waver, Beersel, Schriek en Grootlo, Itegem, Noorderwijk, Duffel en Walem, Drogenbos, Ekeren, Geel, Ouwen, Kontich, Waarloos, Reet en Aartselaar, Ballaar, Schelle en Niel. Er is ook een drossaard en een rentmeester. Er liggen in Brabant nog vijf andere dorpen gelegen die, hoewel ze in Brabant liggen, toch voor de schepenen van Mechelen moeten voorkomen. Sommige enkel voor de eerste uitspraak, en sommige voor de eerste uitspraak en het beroep.

---

²¹ Karel de Stoute.

²² Gewoonterecht.

L. Guicciardini, *Beschrijving van de Nederlanden*, Nederlandstalige uitgave, 1612
Beschrijving van Mechelen, p. 131-135

Het Bisschoppenhof van het dorp Deurne, bij Antwerpen, en het dorp Haacht verschijnen voor de schepenen van Mechelen voor de eerste uitspraak. Om beroep aan te tekenen hebben ze de keuze: ofwel bij de kanselarij van Brabant, ofwel voor de schepenen van Mechelen. De andere drie dorpen, Wespelaar, Boortmeerbeek en Humbeek, komen alleen voor de schepenen van Mechelen voor de eerste uitspraak en gaan in beroep alleen in Brabant. En dit ten gevolge van het afgesloten concordaat van 8 november 1533 tussen Brabant en de stad Mechelen.

In onze tijd maakte koning Filips II van Spanje een aartsbisdom van Mechelen. De eerste aartsbisschop was D. Antoine Perrenot, kardinaal van Granvelle, een stevig en hoogbegaafd man. Hij sprak zeven verschillende talen zo perfect dat men nauwelijks kon afleiden waar hij geboren was. Hij had ook een bijzonder geheugen, want net zoals Julius Caesar had hij vier of vijf secretarissen die hij onvermoeibaar dicteerde om te noteren.]

Het fraaie dorp Heistligt op twee mijl van Mechelen, en valt onder de heerlijkheid van Mechelen. Het dorp staat op een hoge berg. Heist telt zeven gehuchten met elk een dorp. Sommige liggen in de omtrek van de berg, andere aan de voet. Het is een heerlijkheid met aanzien en heeft dezelfde privileges, ordonnanties en costumen als de stad Mechelen.